

STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR VÆRØY KOMMUNE

Kommunedelsplan for næring 2013-2025

Foreløpig utkast

Værøy kommune
Næringsavdelingen
8063 Værøy

INNHALDSFORTEGNELSE

1.0	OM KOMMUNEDELSPLAN	3
2.0	PROSESS	3
3.0	MANDAT	3
4.0	VISJON	4
5.0	MÅL	4
6.0	NÆRINGSLIV I VÆRØY	4
7.0	KOMMUNENS VIRKEMIDDELAPPARAT	8
8.0	ANDRE OFFENTLIGE VIRKEMIDDELAPPARATER	8
9.0	SATSNINGSOMRÅDER	8
10.0	KORTSIKTIGE TILTAK	10
11.0	LANGSIKTIGE TILTAK	10

1.0 OM KOMMUNEDELSPLAN

Kommunestyret i Værøy kommune besluttet følgende i sak 044/10:

KS-044/10 Vedtak:

Proessen med Strategisk næringsplan for Værøy kommune godkjennes. Oppstartsmelding sendes ut med oppslag om folkemøte. Det sendes ut skriftlig invitasjon til Værøy næringsforening til et innledende møte. Rådmannen eller den han delegerer oppdraget til får i oppgave å være sekretariatsleder for prosessen. Hovedutvalg for Næringsssaker vil være saksbehandler frem mot endelig politisk beslutning i formannskap og kommunestyre. En av arbeidsgruppene skal være innenfor kultur som næring.

Strategisk næringsplan vil gi føringer på hvordan Værøy kommune skal benytte sitt kommunale næringsfond for tilskudd og lån – dette inkluderer også de midler Værøy kommune mottar fra Nordland fylkeskommune/KRD.

Strategisk næringsplan er å anse som en del av Kommuneplanens samfunnsdel.

2.0 PROSESS

Følgende prosess ble i kommunestyret i sak 044/10 godkjent:

- 1) Oppstartsmelding
- 2) Invitasjon til drøftingsmøte med Værøy næringsforening og til alle lokale bedrifter
- 3) Folkemøte
- 4) Utforming av visjon, mål og satsningsområder
- 5) Nedsettelse av arbeidsgrupper
- 6) Sammenstilling av arbeidsgruppenes arbeid
- 7) Utarbeidelse av foreløpig utkast til Strategisk næringsplan
- 8) Presentasjon av foreløpig utkast
- 9) Innarbeidelse av innspill
- 10) Høringsutsendelse
- 11) Innarbeidelse av nye innspill
- 12) Politisk sluttbehandling og godkjenning

Oppstartsmelding ble annonsert gjennom plakater satt ut på strategiske punkter på Værøy, samt annonsert i desemberutgaven av "Værøyposten". Hovedutvalg for næringsssaker hadde sitt første møte den 9. november 2010. Det ble arrangert folkemøte den 25. januar 2011.

3.0 MANDAT

Kommunestyret fattet i sak 044/10 følgende mandat:

Det er tillagt Hovedutvalg for Næringsssaker å være den koordinerende part i saken, samt rådmannen eller den rådmannen delegerer myndighet til å inneha sekretariatsfunksjonen. Videre skal det nedsettes ulike arbeidsgrupper – da særskilt innenfor kultur som næring.

I første møte som avholdes i Næringsutvalget bør visjon, mål og satsningsområder avklares. Det bør videre på dette møtet vurderes hvilke arbeidsgrupper som bør settes ned og deres mandat. Prosessen antas å ha en varighet på inntil 1 år.

Dette innebar at Næringsutvalget skulle gjennom sin rolle som koordinerende organ fremstille et styringsdokument til Formannskap og Kommunestyre for endelig politisk beslutning.

Hovedutvalg for næringsaker fattet følgende vedtak i sak N-029/10:

Hovedutvalg for oppvekst og kultur inviteres til å utarbeide forslag til Strategisk næringsplan for Værøy kommune gjeldende kulturbasert næringsutvikling.

Hovedutvalg for oppvekst og kultur ble da bedt om å utarbeide et forslag til kulturbasert næringsutvikling med kulturkonsulenten som sekretariat.

Klima- og energiplan for Værøy kommune er innarbeidet i strategisk næringsplan for Værøy kommune. Bakgrunn for dette er å skape en helhetlig plan som baserer seg på gitte politiske vedtak.

4.0 VISJON

Visjon for Værøy kommune:

”Værøy – En oase i havet, med 1000 års erfaring og tradisjon”

5.0 MÅL

Mål for Værøy kommune:

- Bidra til næringsutvikling gjennom aktiv tilretteleggelse av infrastruktur og nødvendige fasiliteter
- Bidra til næringsutvikling gjennom god veiledning og bistand
- Bidra til internasjonalisering og positiv omdømmebygging
- Bidra ved å trekke inn barnehage og skole i samarbeid med næringslivet for å få et bredere samarbeid med næringslivet på Værøy
- Yte lån og tilskudd til søkere basert på retningslinjer for Værøy kommunale næringsfond

6.0 NÆRINGS LIV I VÆRØY

Næringslivet i Værøy kommune består av næringer som i hovedsak er knyttet opp mot fiskerinæringen eller som yter service til innbyggerne og det lokale næringsliv.

Værøy har ikke landbruk, og vil ikke bli omhandlet i denne planen.

TURISME OG KULTURBASERT NÆRINGSUTVIKLING

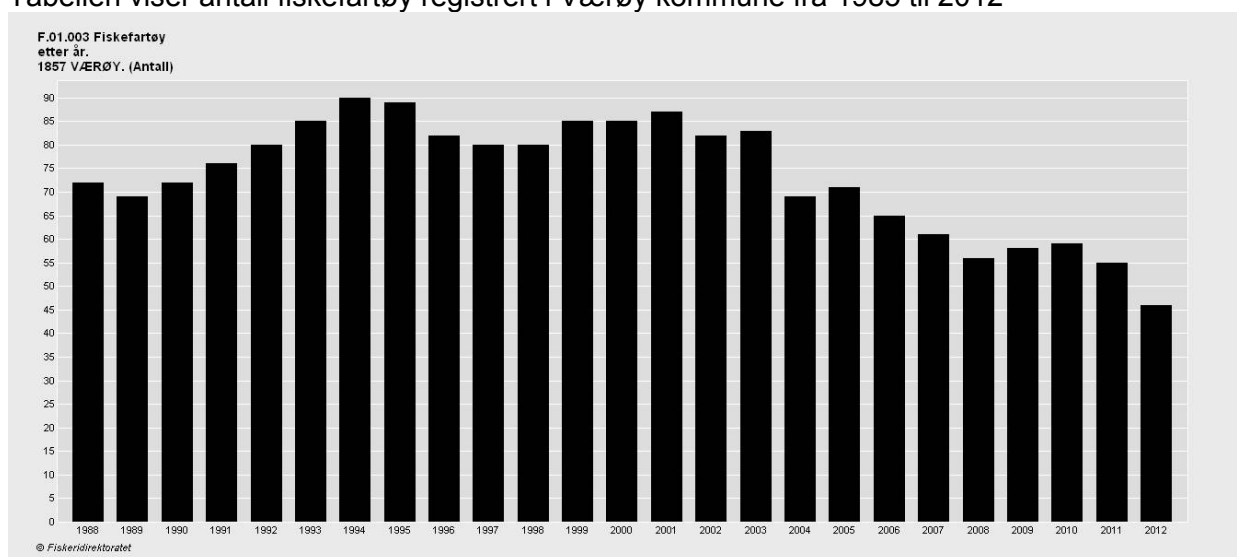
HAVBRUK, FISKE OG FISKEINDUSTRI

Fiske og fiskeindustri er den viktigste næringen for Værøy kommune. Etter utdypingen av havnen i 2008 har Værøy blitt en av Nordlands største fiskerikommuner. I denne sammenheng er det da viktig for Værøy kommune å bidra til at denne næringen skal kunne videreutvikles. Værøy kommune er en viktig premissleverandør for utvikling av denne næringen i form av sin tjenesteproduksjon, og påvirkningsmuligheter opp mot andre myndigheter.

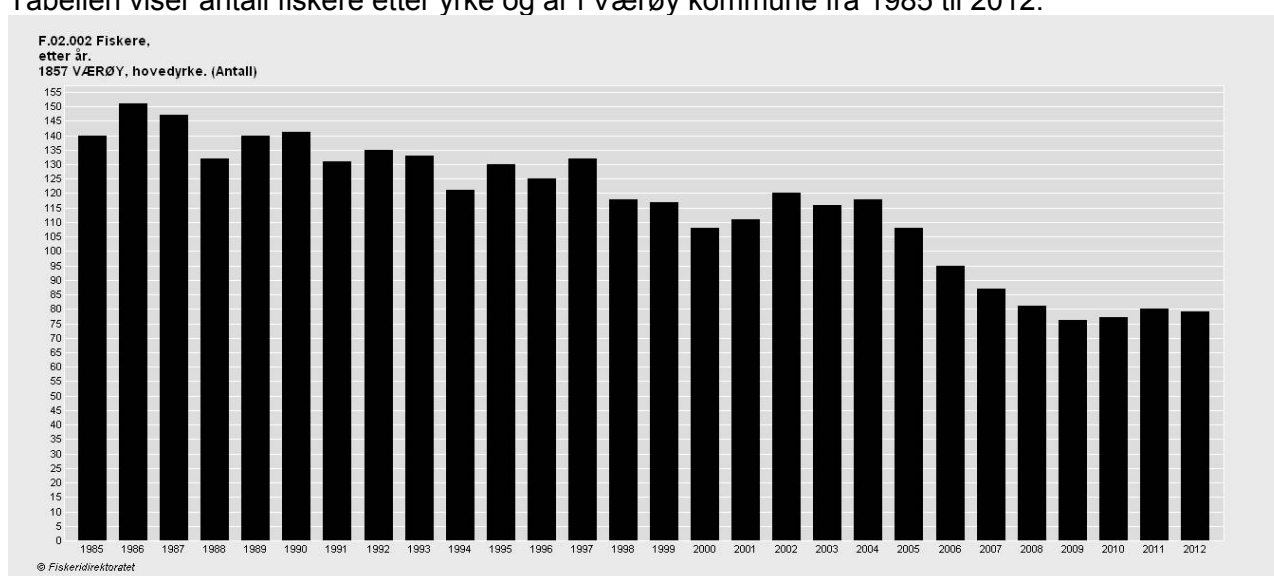
Fiskeri har vært og er i endring. Det har vært og pågår strukturendringer i fiskeflåten, hvor fiskekvoter/rettigheter er sentralt. Det har vært en nedgang i antall båter i fisket og antall

fiskere. Tendensen er at innen fiskeriet blir det benyttet større båter og at det innføres en type turnus. Tendensen er videre at man har rekrutteringsproblemer til fiskeriene. Innføring av turnusordninger er et forsøk på å bøte på rekrutteringsproblemene innen fiskeryrket.

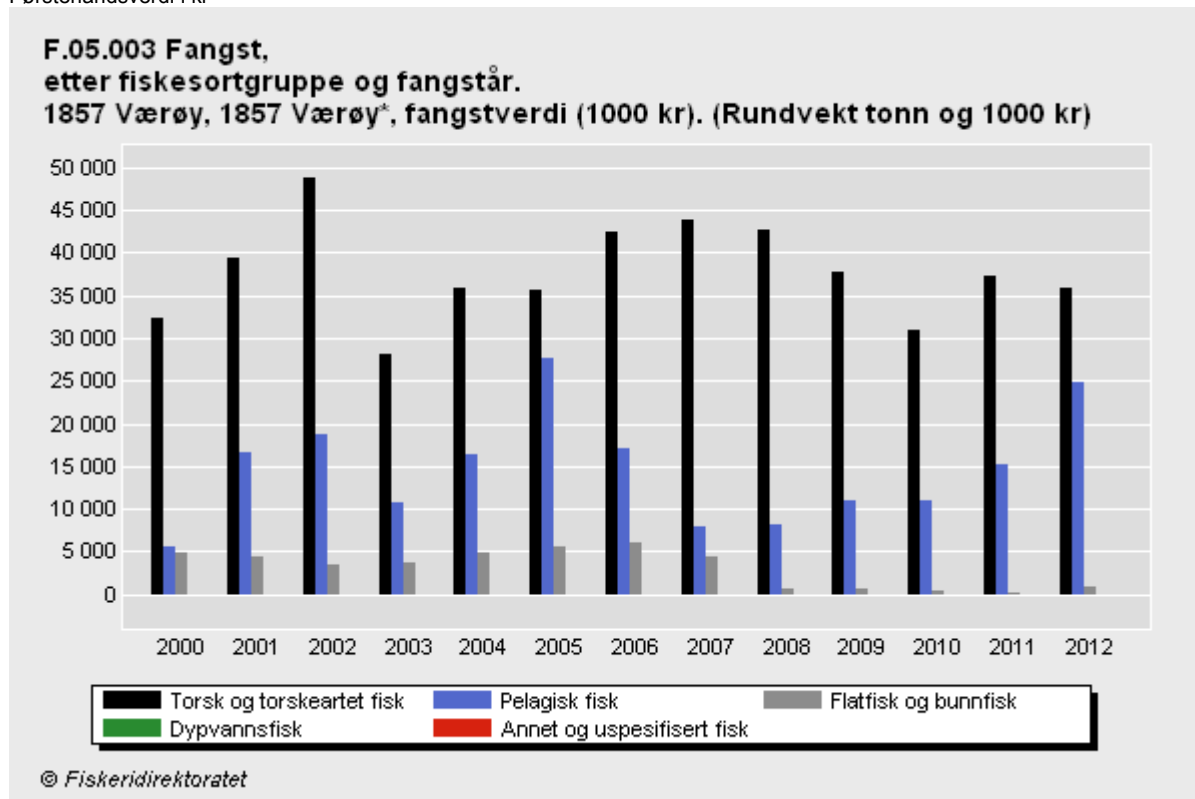
Tabellen viser antall fiskefartøy registrert i Værøy kommune fra 1985 til 2012

Tabellen viser antall fiskere etter yrke og år i Værøy kommune fra 1985 til 2012.

Hovedproduksjon innen fiskeindustrien er av pelagisk fisk og hvitfisk. Pelagisk fisk som sild, lodde og makrell produseres til ulike markeder og i ulike produkter. I Værøy er det lange tradisjoner med tørking av hvitfisk – tørrfisk. Andre typer produkter er lutefisk, hjellosing, klippfisk og boknafisk. Videreutvikling av nye markeder og markedskanaler vil være viktig for næringen i fremtiden. Produktutvikling vil videre være et sentralt element innen denne næringen.

Havbruksnæringen er en næring i utvikling. Hoveddelen av denne næringen er oppdrett av laks. Det har vært forsøk med flere arter med varierende utfall. Det har videre vært forsøk med ulike typer av oppdrett eksempelvis oppforing av undermålsfisk og levendelagring. Det er per 2013 en konsesjon på oppdrett i Værøy kommune.

Videreutvikling av biproduksjon og biproduksjon av restprodukter fra fiskeindustrien har muligheter for å bidra til større verdiskapning i denne næringen. Ensilasje, melke, rogn, lever og tarmes er eksempler på produkter som bidrar til økt verdiskapning og som etterspørres.

Værøy fryselager AS, Værøy bøteri AS og Værøy Isanlegg AS er på hver sine måter viktige deler av tilbudet til fiskerinæringen i Værøy kommune. Frysekapasiteten til Værøy fryselager AS har blitt mangedoblet siden oppstarten. Værøy Isanlegg AS leverer is til mindre fiskebåter og produsenter. Værøy Bøteri er videre viktig med hensyn til reparasjon/tilvirkning av fiskeredskaper som garn, trål, line mv.

Det er begrensede produksjonslokaler tilgjengelig for små- og mellomstore bedrifter hvor det er mulig å leie seg inn for kortere eller lengre tid. Det bør undersøkes muligheter for å etablere et slikt anlegg. Det kan inneholde kontor, møterom, fellesrom, produksjonslokaler, mv. Det vil også kunne inneholde egnebu og fasiliteter til utenbygdsfiskere.

SERVICE

Værøy kommune er avhengig av et godt utbygd tjenestetilbud til både næringsliv og befolkningen. Per 2013 har Værøy blant annet 2 dagligvare butikker, taxi, bilverksteder, post i butikk, bank, antikvariat, elektrikere, snekkere, entreprenører, forlag, håndarbeidsutsalg og trevarehandel. Videre inngår den kommunale, statlige og fylkeskommunale tjenesteytingen i denne kategorien – barnehage, skole, helse/omsorg, bibliotek, NAV, politi mv.

OFFSHOREVIRKSOMHET

Med offshorevirksomhet menes verftsindustri, anlegg for olje- og gassindustri, bunker- og drivstoffanlegg, installasjoner for overvåking av havområder og oljevernberedskapsanlegg.

Værøy bunker AS og Lofotslippen AS er viktige elementer for oppbygging av et helhetlig tilbud til fiskere og fiskerinæringen.

GRØNN ENERGI

Med grønn energi menes produksjon av vind-, bio-, bølge- og vannkraft. Klima- og energiplan for Værøy kommune ble vedtatt i sak 010/11 og har status som en kommunedelsplan. Klima- og energiplanen omhandler mål og tiltak innenfor energibruk, energiforsyning og holdningsskapende arbeid i kommunen.

I 2010 ble et forsøk av et tidevannsanlegg satt ut i Gimsøystraumen hvor utprøving av dette anlegget skal foregå over 2 år, før det tenkes utbygd til et fullskalaanlegg. Fullskalaanlegget tenkes plassert i området mellom Moskenes og Værøy kommuner.

Med de kvanta av avfall fra fiskeindustrien kunne det være muligheter for å etablere et biobrenselanlegg i Værøy. Restproduktene kan imidlertid benyttes i andre sammenhenger. Avgiftene for slik biobrenselproduksjon som ble innført i 2009/2010 har gjort en slik etablering ulønnsom.

Utnyttelse av fjernvarme fra kondensatorene hos Værøy fryseler AS / Lofoten Viking AS kan være en mulig løsning for å redusere energibruken i Værøy. Imidlertid kan kostnadene og teknologien være svært krevende slik at et slikt anlegg vil være vanskelig å etablere.

INFRASTRUKTUR

Infrastruktur består av blant annet vei, havn/kai, lufttransport, ferge, båt, bredband, vann/sjøvann, avløp og renovasjon. I tillegg kan et eventuell fremtidig fjernvarmeanlegg inngå i dette emnet.

Kai- og havneforhold er forbedret siden 2008 – imidlertid gjenstår det elementer i både indre og ytre havn som bør utbedres/videreutvikles. Værøy har to internasjonale kaier. I 2010 ble det innført ny havne- og farvannsløp som gir kommunen større ansvar og myndighet i forhold til havne- og farvannet i sitt område.

En viktig del av infrastrukturen er transportnettet internt på Værøy og til forbindelser til andre steder. Transport skjer ved båt, bil og helikopter. For å kunne ha en effektiv internttransport i Værøy, er vei og veivedlikehold et sentralt tema. Kommunen og fylkeskommunen har et overordnet ansvar for å utvikle gode løsninger. I Handlingsplan for trafiksikkerhet vedtatt av kommunestyret i 2010 er det en prioritert oppgave å få fortau langs hovedferdselsårene på Værøy. Kommunestyret har i budsjett 2011 vedtatt å bevilge sin egenandel til videreføring av industrivei.

For videre utvidelser og videreutvikling av fiskeriindustrien er tilgang på sjøvann og ferskvann sentralt. Kapasiteten på ferskvann nærmer seg det som er mulig med dagens anlegg. Det bør vurderes å øke kapasiteten på ferskvann.

Når det gjelder ledige arealer til utvidelser for fiskeindustrien og til annen næring har kommunen få områder som er i kommunalt eie. Det bør tilrettelegges for flere etableringsklare næringsområder og lokaler til utleie.

Værøy kommune opplever en periode med boligmangel. Dette gjelder både for kommunale ansatte og andre som ønsker å flytte til Værøy.

Værøy har fast helikopterforbindelse mellom Værøy og Bodø. Værøy har fergeforbindelse østover til Lofoten og Bodø, samt vestover til Røst. Nye ferger er satt inn fra 2013 med bedre kapasitet og flere anløp.

Lofotkraft bredband har gjennomført bredbandsutbygging på Værøy. Dette vil innebære en ny mulighet for andre tjenesteytende virksomheter.

7.0 KOMMUNENS VIRKEMIDDELAPPARAT

Værøy kommune har gjennom sin organisering og virkemidler til rådighet tilgang til å bistå næringslivet med:

- Yte lån og tilskudd inntil kr 300 000,- fra Værøy kommunale næringsfond
- Bistå med råd og veiledning til etablering av foretak
- Gjennom Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel å gi rammer for næringslivets fremtidige utvikling
- Gjennom saksbehandling innenfor plan- og bygningsloven rammer for etablering og bygging av fasiliteter

Værøy har per 2013 ingen direkte ansatte i stillingen som næringskonsulent/-sjef.

8.0 ANDRE OFFENTLIGE VIRKEMIDDELAPPARATER

Andre offentlige virkemiddelapparater er blant annet:

- Kommunal- og regionaldepartementet
- Næringsdepartementet
- Samferdselsdepartementet
- Statens vegvesen
- Kystverket
- Fylkesmannen i Nordland
- Nordland fylkeskommune
- Innovasjon Norge
- Narviktelefonene 800 33 840
- Brønnøysundsregistrene
- Skatt Nord
- SIVA
- Forskningsparker/Næringshager

Listen er ikke utfyllende, og er kun ment som en indikasjon på hvilke andre som kan bistå i næringsutviklingsarbeidet. Det er videre muligheter gjennom internasjonalt samarbeid for å få til utvikling av Værøy – her kan nevnes INTERREG-programmene (Interreg Nord, Kolarctic, Nordlig periferi) og EU's program for utdanning, hospitering og mobilisering (Leonardo Da Vinci-programmet og Sokrates).

9.0 SATSNINGSOMRÅDER

Værøy kommunes satsningsområder:

- Turisme og kulturbasert næringsutvikling
- Havbruk, fiske og fiskeindustri
- Service
- Offshorevirksomhet
- Grønn energi
- Infrastruktur

De ulike satsningsområdene vil bli nærmere beskrevet nedenfor.

TURISME OG KULTURBASERT NÆRINGSUTVIKLING

HAVBRUK, FISKE OG FISKEINDUSTRI

Utfordringene innenfor dette satsningsområdet er sammenfattende. Eksempelvis kan det nevnes råstofftilgang, kvoter/rettigheter, næringsarealer, kompetanse, produktutvikling, markedsføring, fartøy/flåtestruktur, kostnadsbilde, priser, personell, lokaler mv. Samtidig vil videreutvikling av næringen være sentral for Værøy kommunes del. De tiltak som kan bidra til økt verdiskaping kan være:

- Tilskudd til kompetansetilførsel/-utvikling
- Opparbeidelse av nye næringsarealer
- Bistand/tilskudd til produktutvikling og markedsføring
- Etablering av utleiebygg/produksjonslokaler/”næringshage”
- Utbedring/etablering av havneforhold/kai/liggeplass
- Næringslån til kjøp av båt/rettigheter/kjøpegaranti
- Videreutvikling av det kommunale virkemiddelapparat
- Bistand til etablering av restproduktmottak fra fisk
- Etablering av utleieboliger/hybelbygg

SERVICE

Utfordringene innen service består i hvordan opprettholde dagens tilbud og hvordan videreutvikle denne – både når det gjelder kommunal tjenesteyting og privat servicenæring. Her vil tilføring av kompetanse kunne være en innsatsfaktor som det bør satses på. Befolkningsutviklingen for Værøy kommune vil være sentral i hvordan denne sektoren vil utvikle seg i fremtiden. En befolkningsvekst vil kunne gi økte statlige rammeoverføringer, mens en befolkningsreduksjon vil redusere statlige rammeoverføringer.

De tiltak som bør vurderes gjeldende servicesektoren inkludert kommunal tjenesteyting er:

- Styrking av det kommunale virkemiddelapparatet
- Igangsetting av prosjekter rettet mot omdømmebygging
- Tilskudd/lån til investeringer
- Tilskudd til kompetansetilførsel/-heving
- Opparbeidelse av nye næringsarealer
- Bistand/tilskudd til produktutvikling og markedsføring
- Arbeid med utvidelse av fraktutjevning/frakttilskudd

OFFSHOREVIRKSOMHET

Det diskuteres for og i mot oljeboring uten for Lofoten, Vesterålen og Sør-Troms. Strategisk næringsplan tar ikke stilling til dette spørsmålet. Imidlertid vil en tilrettelegging for etablering av en oljevernbase, utvidet helikopterbase og et skipsovervåkningsanlegg på Værøy kunne bidra til å forhindre eventuelle større ulykker i nærområdet til Værøy – da særlig med tanke på at den nordligste delen av Nordland IV er åpnet for oljeleting/oljeboring og den pågående oljetransporten fra eksempelvis Nordvest-Russland. Et utslipp fra en oljebrønn utenfor Røst vil kunne medføre store miljømessige utfordringer, og en rask beredskapstjeneste vil i så måte være formålstjenlig for Værøy kommune.

GRØNN ENERGI

Når det gjelder grønn energi henvises det til vedtatte klima- og energiplan for Værøy kommune. Det bør videre vurderes hvordan kommunen kan bidra til at planene for etablering av et tidevannskraftverk i Moskenesstraumen kan realiseres.

INFRASTRUKTUR

De tiltak som bør vurderes settes i verk kan være blant annet:

- Utbygging/forbedring av ferskvannstilførsel
- Videreføring av industrivei
- Bygging av fortau langs hovedtrafikkårene
- Ferdigstillelse av bredbandsnettet
- Nye etableringsklare næringsarealer og utleielokaler
- Utbedring av havner/kaier spesielt i ytre havn
- Etablering av liggeplasser for den fremmed flåten
- Etablering av fasiliteter til fremmedflåten – dusj, vaskeri mv
- Etablering av utleieboliger/hybelhus
- Videreutvikle det kommunale virkemiddelapparatet

10.0 KORTSIKTIGE TILTAK

Med kortsiktige tiltak menes tiltak som iverksette eller planlegges iverksatt de første år av strategisk næringsplan.

11.0 LANGSIKTIGE TILTAK

Med langsiktige tiltak menes tiltak som vil enten være av langsiktig karakter eller som planlegges satt i gang sent i perioden planen gjelder.